

Verifiering och verktyg för mer hållbara riskgrödor

Svenska plattformen för riskgrödor strävar genom leverantörskravställning och -uppföljning efter riskgrödor som är verifierade mer hållbart producerade och som inte bidrar till avskogning eller markomvandling. Detta dokument beskriver verifieringar av mer hållbara riskgrödor som är accepterade inom ramen för Svenska plattformen för riskgrödor samt möjliga verktyg för att hantera riskgrödor som ännu inte är verifierade mer hållbara.¹

Styrgruppen för Svenska plattformen för riskgrödor ser årligen över de accepterade verifieringarna och verktygen. Justeringar eller beslut om att acceptera ytterligare verifieringar och verktyg tas av styrgruppen efter remiss hos medlemmarna. Senaste versionen av dokument finns tillgängligt på www.riskgrodor.se.

Innehållsförteckning

1. Verifiering av mer hållbara riskgrödor	2
1.1 Certifiering	2
1.2 Kriterier och process för icke-certifierade riskgrödor	2
2. Verktyg för att hantera riskgrödor som ännu inte är mer hållbara	3
2.1 Massbalans	3
2.2 Krediter	3
2.3 Stödja lokal utveckling i produktionsregion	4
2.4 Övriga verktyg	4

¹ För definitioner, se dokumentet "Plattformens syfte, styrning och definitioner" på www.riskgrodor.se.

1. Verifiering av mer hållbara riskgrödor

Verifiering av mer hållbara riskgrödor kan ske genom certifiering eller utvärdering av icke-certifierade riskgrödor utifrån uppsatta kriterier och process.

1.1 Certifiering

Följande tas i beaktande när Svenska plattformen för riskgrödor accepterar en certifiering:

- Certifieringen ska utföras av en oberoende tredje part och vara medlem i ISEAL².
- Certifieringens kriterier ska omfatta ett brett perspektiv på hållbarhet och inkludera för riskgrödan relevanta hållbarhetsrisker. Vad gäller avskogning och markomvandling samt respekt för mänskliga rättigheter gäller definitionerna i Accountability Framework.

Accepterade certifieringar för segregerad soja³: RTRS, ProTerra, Donau Soja, Europe Soya, EU-ekologiskt, IFOAM⁴ så som KRAV, QS-Soy^{plus}

Accepterade certifieringar för segregerad oljepalm³: RSPO⁵, IFOAM så som KRAV

1.2 Kriterier och process för icke-certifierade riskgrödor

Riskgrödor som inte kan certifieras på grund av certifieringarnas begränsade närvaro i landet kan accepteras av plattformen efter utvärdering enligt uppställda kriterier och process. I dagsläget finns detta alternativ för soja.

1.2.1 Soja

Följande kriterier och process gäller för att utvärdera icke-certifierad soja:

Kriterium 1: Sojan kan på ett trovärdigt sätt spåras till land och region.

Detta är en förutsättning för att kunna godkänna icke-certifierad soja och bedöms utifrån:

- verifikat från leverantör där sojans ursprung framgår
- karta över odlingsmarken
- spårbar leveranskedja.

Kriterium 2: Landet i fråga är politiskt stabilt, har en demokratisk och effektiv styrning, mycket låg risk för korruption inom myndigheter, samt ett effektivt upprätthållande av lagefterlevnad.

Detta bedöms utifrån följande index och nivåer:

- Amfori BSCI:s Countries' Risk Classification, Overall risk: > 90/100
- Världsbankens Worldwide Governance Indicator, Regulatory Quality Index: 90-100
- Fragile State Index: < 40/120
- Transparency International Corruption Perception Index: > 80/100.

Kriterium 3: Produktionen av soja uppfyller kriterier för mer hållbar produktion.

Sojaproduktionen är underställd sociala och miljömässiga lagkrav, uppfyller gedigna miljökrav och god jordbrukspraxis, är fri från avskogning och markomvandling, följer ILO:s kärnkonventioner och krav på rimliga löner, samt respekterar lagliga och traditionella markrättigheter.

² International Social and Environmental Accreditation and Labeling

³ Spårbarhetssystem Identity Preserved och Segregation. Produkter från riskgrödor som har varit certifierade i ett tidigare skede i leveranskedjan accepteras om det finns spårbarhet och certifieringen kan styrkas i det tidigare ledet.

⁴ International Federation of Organic Agriculture Movements

⁵ Roundtable on Sustainable Palm Oil

Detta bedöms utifrån:

- RTRS samtliga principer för ansvarsfull sojaproduktion
- Accountability Frameworks kärnprincip för avskogning och markomvandling samt mänskliga rättigheter.

Kriterium 4: Utvärdering av en oberoende tredje part.

En oberoende tredje part som godkänns av styrgruppen med god kunskap inom området utvärderar om den icke-certifierade produktionen lever upp till uppsatta kriterier med hänvisning till relevanta lagar och/eller annan trovärdig information. För flöden av soja som flera medlemmar är intresserade av kan detta genomföras inom ramen för plattformens arbete.

Tredjepartsbedömningen som ligger till grund för att acceptera den icke-certifierade sojan ska i sin helhet skickas till styrgruppen. Samtliga kriterier ska vara uppfyllda på ett tillfredsställande sätt för att accepteras av styrgruppen.

Accepterat flöde av icke-certifierad soja: Sojamjöl med ursprung i Kanada (Ontario och Québec) som importeras från Norge.

2. Verktyg för att hantera riskgrödor som ännu inte är mer hållbara

Plattformen erkänner ett antal olika verktyg för att hantera riskgrödor som ännu inte är mer hållbara. Verktygen kan behöva användas på grund av begränsad tillgång på verifierad mer hållbar riskgröda eller avsaknad av ursprung. Några av verktygen kan även användas som ett komplement vid sidan av verifiering av mer hållbara riskgrödor för att stötta den nödvändiga transformationen.

2.1 Massbalans

Under en övergångsperiod kan certifierade massbalansflöden användas. Övergångsperiodens längd framgår av riskgrödornas färdplaner.

Accepterade massbalansflöden för soja: RTRS, ProTerra, Donau Soja, Europe Soya

Accepterade massbalansflöden för oljepalm: RSPO

2.2 Krediter

Under en övergångsperiod kan krediter användas som kompensation för motsvarande volym riskgröda som ännu inte är verifierad mer hållbar enligt 1.1 och 1.2. Övergångsperiodens längd framgår av riskgrödornas färdplaner. En strategisk ansats bör tas vid köp av krediter för största möjliga hållbarhetseffekt.

Accepterade krediter för soja: RTRS Regional Credits, Donau Soja, Europe Soya

Accepterade krediter för oljepalm: RSPO Independent Smallholder Credits

2.3 Stödja lokal utveckling i produktionsregion

Att stötta lokalt genom en bredare ansats där man ser till en hel region, så kallad landskapsapproach, är ett viktigt komplement till verifiering och övriga verktyg för att bidra till den nödvändiga omställningen. Genom en bredare ansats som inkluderar lokala intressenter som odlare, företag, myndigheter, urbefolkning och civilsamhälle, ges bättre förutsättningar för att tillsammans identifiera och prioritera behov och genomföra förbättringar för människor och miljön som stärker hela regionen.

Accepterad lokal stöttning i produktionsregion: Kriterier har ännu inte definierats av Svenska plattformen för riskgrödor. Tills vidare rekommenderas landskapsapproach-projekt som leds av erkända organisationer så som WWF, IDH⁶ och Solidaridad.

2.4 Övriga verktyg

2.4.1 Oljepalm

För produkter från oljepalm med obefintlig tillgång på verifierad mer hållbar råvara kan NDPE⁷ Implementation Reporting Framework (IRF) användas som verktyg för att driva omställningen mot NDPE, det vill säga ingen avskogning, ingen markomvandling av torvmark och ingen exploatering av arbetare eller lokalbefolkning. Följande kriterier gäller för att använda NDPE IRF som verktyg:

Kriterium 1: Använda NDPE IRF.

Vid användning av NDPE IRF gäller följande:

- De befintliga ramverken för ingen avskogning och ingen markomvandling av torvmark används i leveranskedjan. Så snart nya ramverk tillgängliggörs ska dessa också användas, så som ramverken för markrättigheter och arbetsrättigheter.
- En förteckning över kvarnar och raffinaderier offentliggörs på företagets webbplats minst en gång per år, och arbete sker för att öka spårbarheten till plantage.
- IRF-profilerna verifieras av en oberoende tredje part och offentliggörs årligen i års-/hållbarhetsredovisning och/eller på företagets webbplats.

Kriterium 2: Satellitövervakning för att motverka avskogning och markomvandling.

Företaget tar hjälp av satellitövervakningsföretag för att upptäcka tecken på avskogning eller markomvandling och vidtar omedelbara åtgärder vid kännedom om förändringar.

Kriterium 3: Process för att identifiera och genomföra förbättrande åtgärder för att stötta småbrukare i omställningen till mer hållbar oljepalm.

Detta kan ske på flera sätt, exempelvis genom:

- Förbättrande åtgärder som stöttar småbrukare direkt i leveranskedjan.
- Stödja program i samverkan med andra aktörer för att exempelvis skapa incitament och stöd till småbrukare som certifierar sig.
- Bredare landskapsapproach-projekt som stärker hållbarhetsdimensionerna i en hel region.

En beskrivning av identifierade brister och behov, genomförda åtgärder och dess påverkan ska redovisas årligen i års-/hållbarhetsredovisning och/eller på företagets webbplats.

Accepterat övrigt verktyg för oljepalm: NDPE IRF tillsammans med satellitövervakning och process för att identifiera och genomföra åtgärder för att förbättra för småbrukare.

⁶ The Sustainable Trade Initiative (<https://www.idhsustainabletrade.com/>)

⁷ No Deforestation, No Expansion on Peat and No Exploitation (<https://www.ndpe-irf.net/>)